

**Dosarul nr. 1ra-1492/2022
1-19004797-01-1ra-13102022**

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

04 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență :

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Talpă Boris

Țurcan Anatolie

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu

judecând în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către avocatul Doroftei Roman în numele părții vătămate Hemei Nicolae și de către partea vătămată Hemei Nicolae, prin care solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 22 august 2022, în cauza penală privind-o pe

Platon xxxxx, născută la xxxxx, originară din r-nul xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 09.04.2019 – 12.08.2021;

Instanța de apel: 15.09.2021 – 22.08.2022;

Instanța de recurs: 13.10.2022 – 04.07.2023.

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia (sediul Central) din 12 august 2021, Platon Valentina a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, cu încetarea cauzei penale privind acuzarea inculpatei Platon Valentina în baza art. 190 alin.(1) Cod penal pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în temeiul art.60 Cod penal.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Platon Valentina, în urma înțelegerii prealabile și împreună cu o altă persoană, în privința căreia urmărirea penală a fost disjunsă într-o procedură separată, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane prin inducerea în eroare, au primit în perioada lunilor iunie-noiembrie 2015 de la cet. Hemei Nicolae bani în sumă de 200 euro, care conform cursului oficial al Băncii Naționale a RM, în perioada lunilor iunie-noiembrie 2015 - 1 euro față de leul moldovenesc era de 20,88 lei, în sumă de 4176 lei și 1300 dolari SUA care conform cursului oficial al Băncii Naționale a RM în perioada lunilor iunie - noiembrie 2015 - 1 dolar SUA față de leul moldovenesc era de 19,05 lei, în sumă de 24765 lei și un lăntișor din aur cu pandantiv cu o greutate de 20 grame cu proba 585, cu prețul unui

gram de aur 900 lei, în sumă de 18000 lei, pe care le-au însușit, pricinuindu-i părții vătămate o pagubă materială în sumă totală de 46941 lei, ce constituie 10,4 salarii medii lunare pe economie stabilite prin Hotărârea Guvernului RM nr. 974 din 04.12.2014.

Acțiunile inculpatei Platon Valentina au fost încadrate de către acuzatorul de stat conform prevederilor art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, după indicii: *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților, săvârșită de două sau mai multe persoane.*

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apeluri de către procuror și de către partea vătămată Hemei Nicolae.

2.1. În apelul declarat de către procuror s-a solicitat casarea totală a sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Platon Valentina să fie recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul gestionării mijloacelor financiare și a bunurilor materiale a persoanelor fizice și juridice, pe un termen de 3 ani, iar în temeiul art. 90¹, 90 Cod penal, de suspendat parțial executarea pedepsei aplicate cu executarea în penitenciar pentru femei a primei părți a pedepsei stabilite pe perioada de 2 ani închisoare, iar restul, 2 ani, să fie suspendați, cu stabilirea unui termen de probațiune.

În motivarea apelului, acuzarea a menționat că în ședință de judecată, inculpata Platon Valentina a declarat că vina în comiterea infracțiunii incriminate nu o recunoaște și refuză să depună declarații, dar pe parcursul urmăririi penale învinuita a recunoscut învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal și a declarat că a primit de la partea vătămată Hemei Nicolae suma de bani de 1300 dolari SUA și 200 euro. De asemenea, a recunoscut că a primit de la partea vătămată și un lăntișor din aur cu pandantiv. Totodată, în aceeași perioadă de timp, în urma înțelegerii prealabile sora inculpatei cet. Panco Natalia a primit de la partea vătămată Hemei Nicolae diferite sume de bani în mai multe tranșe în sumă totală de 2000 euro și un lăntișor din aur, unde o parte din suma de bani primită a transmis-o inculpatei Platon Valentina.

Suplimentar, a solicitat încasarea de la inculpata Platon Valentina în folosul părții vătămate Hemei Nicolae a prejudiciul material cauzat în urma comiterii infracțiunii, ce constituie mijloacele bănești în sumă de 2200 euro și 1300 dolari SUA care conform cursului oficial al Băncii Naționale a RM în perioada lunilor iunie-noiembrie 2015 - constituia suma de 70701 lei RM, și un lăntișor din aur cu pandantiv în sumă de 18000 lei, astfel în sumă totală de 88701 lei.

2.2. În apelul declarat de către partea vătămată Hemei Nicolae s-a solicitat să-i fie stabilită inculpatei, pentru infracțiunea comisă, o pedeapsă privativă de libertate.

3. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 22 august 2022 au fost admise apelurile declarate, casată integral sentința Judecătorei Cimișlia (sediul Central) din 12 august 2021 în cauza penală privind învinuirea Valentinei Platon de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Platon Valentina a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 1000 unități convenționale, echivalent a sumei de 50000

lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul gestiunii mijloacelor financiare și a bunurilor materiale a persoanelor fizice și juridice pe un termen de 3 ani; cu liberarea inculpatei Platon Valentina de la executarea pedepsei stabilite în baza art. 2 din Legea privind amnistia nr. 243 din 24 decembrie 2021.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a statuat că inculpata Platon Valentina, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, a depus o cerere semnată de ea însăși, prin care a solicitat aplicarea în privința sa pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, a prevederilor Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Astfel, instanța de apel, a atestat că, la caz, sunt întrunite condițiile legale pentru aplicarea față de inculpata Platon Valentina a prevederilor Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova din 24 decembrie 2021.

Cât privește solicitarea acuzării cu privire la încasarea în mod solidar de la Platon Valentina în folosul părții vătămate Hemei Nicolae a prejudiciului material cauzat în urma comiterii infracțiunii, instanța de apel a conchis de a o respinge, ca fiind nefondată.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel a fost contestată cu recursuri ordinare de către avocatul Doroftei Roman în numele părții vătămate Hemei Nicolae și de către partea vătămată, Hemei Nicolae.

4.1. Avocatul Doroftei Roman în numele părții vătămate Hemei Nicolae, prin recursul ordinar declarat, invocând temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei penale.

În motivarea recursului declarat, recurentul a menționat că:

- instanța de apel, lăsând fără examinare acțiunea civilă, a încălcat practica CtEDO cu referire la art. 6 al CEDO;
- partea vătămată, Hemei Nicolae, nu a beneficiat de un proces echitabil și nici de un recurs efectiv, drepturi prevăzute de art. 6 și 13 CEDO, fiindu-i îngădit accesul la justiție (art. 19 Cod de procedură penală și art. 20 din Constituția R. Moldova);
- decizia instanței de apel nu corespunde rigorilor legislației procesual-penale, or, conținutul acesteia trebuie să corespundă circumstanțelor care au avut loc în cadrul ședinței de judecată;
- instanța de apel nu s-a expus nici într-un fel asupra pretențiilor formulate de către partea vătămată Hemei Nicolae;
- au fost grav încălcate drepturile părții vătămate la un proces echitabil, prevăzute de art. 6 ale CEDO, unde drept satisfacție a acțiunii penale este tragerea la răspundere penală a infractorului și aplicarea unei pedepse legale.

4.2. În recursul ordinar declarat de către Hemei Nicolae s-a solicitat să-i fie stabilită inculpatei, pentru infracțiunea comisă, o pedeapsă sub formă de închisoare, cu dispunerea încasării din contul acesteia a prejudiciului moral și material cauzat, invocând, în acest sens, că inculpata Platon Valentina a mai comis infracțiuni similare, însă nu a fost atrasă la răspundere penală.

5. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile

instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit dispoziției art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să caseze total hotărârea atacată și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Subsidiar, se remarcă că instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În conformitate cu art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost evaluate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant, este de specificat în acest context, că hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu rezolvarea chestiunilor de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată *situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către acesta sau nevinovăția acestuia și temeiul achitării*, prevăzut de normele procesual penale.

Subsecvent, instanța de recurs ordinar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecății instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale, reglementate exhaustiv de legislator.

Astfel, verificând asupra principiului respectării normelor de drept menționate mai sus, Colegiul penal lărgit constată că potrivit rechizitoriului, Platon Valentina a fost învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, după indicii calificativi – *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților, săvârșită de două sau mai multe persoane.*

Prima instanță, analizând cumulul de probe administrate la faza urmăririi penale, care au fost examinate în ședința de judecată, a conchis că inculpata Platon Valentina să fie recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, cu încetarea cauzei penale privind acuzarea inculpatei Platon Valentina în baza art. 190 alin. (1) Cod penal pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în temeiul art. 60 Cod penal.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate împotriva sentinței, prin decizia din 22 august 2022 a admis apelurile declarate, a casat integral sentința Judecătorei Cimișlia (sediul Central) din 12 august 2021 în cauza penală privind învinuirea Valentinei Platon de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care Platon Valentina a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 1000 unități convenționale, echivalent a sumei de 50000 lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul gestiunii mijloacelor financiare și a bunurilor materiale a persoanelor fizice și juridice pe un termen de 3 ani; cu liberarea inculpatei Platon Valentina de la executarea pedepsei stabilite în baza art. 2 din Legea privind amnistia nr. 243 din 24 decembrie 2021.

În circumstanțele expuse supra, Colegiul penal lărgit constată că prin decizia instanței de apel din 22 august 2022, acțiunile inculpatei Platon Valentina au fost reîncadrate din prevederile art. 190 alin. (1) Cod penal, în prevederile art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal.

În asertiunea dată, instanța de recurs ordinar atestă, că instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, a pronunțat soluția cu privire la reîncadrarea acțiunilor inculpatei Platon Valentina, însă nu a constatat fapta infracțională reținută în sarcina acesteia, ca fiind dovedită.

În acest sens, ține a se remarca că potrivit prevederilor art. 414 Cod de procedură penală și practicii judiciare constante, apelul, constituind o continuare a judecării fondului cauzei, legea prevede posibilitatea instanței de a da o nouă apreciere probelor administrate la judecarea în prima instanță, prin prisma art. 414 alin. (4) Cod de procedură penală.

Astfel, la judecarea apelului, se poate proceda la cercetarea suplimentară a probelor administrate de prima instanță, care pot fi, de altfel, apreciate diferit față de felul cum au fost evaluate de instanța ierarhic inferioară, precum și la administrarea oricăror probe noi.

Instanța de apel poate adopta una dintre soluțiile pe care le poate pronunța prima instanță, apreciind temeinicia sau netemeinicia învinuirii, respectiv dispunând, după caz, condamnarea, achitarea inculpatului, fie încetarea procesului penal.

În această ipoteză, apelul are caracterul unei căi de atac de reformare, în sensul că instanța de apel, după desființarea hotărârii atacate, procedează ea însăși, *ca instanță de*

control judiciar, la înlăturarea erorilor constatate, pronunțând o nouă hotărâre. Prin urmare, instanța de apel *rejudecă fondul cauzei la cel de-al doilea grad de jurisdicție și nu ca primă instanță.*

Mai mult, efectul devolutiv nu promovează o reeditare de către instanța de apel a judecății care a avut loc în prima instanță, ci o nouă judecată, cu caracter autonom, care are ca obiect reexaminarea acelor dispoziții din hotărâre, care au fost greșit sau nelegal soluționate.

În șirul de idei redate, Colegiul penal lărgit constată că decizia instanței de apel, prin care s-a continuat judecarea fondului cauzei, cu reîncadrarea juridică a acțiunilor inculpatei Platon Valentina din prevederile art. 190 alin. (1) Cod penal, în prevederile art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, trebuia să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. art. 384-397 Cod de procedură penală.

Relevant, este de subliniat că se consideră că fondul cauzei nu a fost rezolvat când în considerentele hotărârii instanței de apel *nu se arată dacă există sau nu fapta imputată, dacă inculpatul este sau nu vinovat, dacă există circumstanțe care atenuază ori agravează răspunderea inculpatului, dacă trebuie ori nu admisă acțiunea civilă ș.a.* Fondul cauzei se va considera nerezolvat ori de câte ori instanța de judecată nu a examinat și nu s-a pronunțat asupra chestiunilor de fond ale procesului, vizând problema vinovăției, a răspunderii penale sau civile ori a nevinovăției lui în comiterea infracțiunii imputate, la caz, fiind incidentă instanța de apel.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel nu a ținut cont de prevederile legale expuse supra și practica judiciară unitară, or, fiind investită cu judecarea apelului declarat de apărare, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, a reîncadrat juridic acțiunile inculpatei, *fără a constata fapta incriminată inculpatei pentru care aceasta a fost condamnată.*

Or, motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

În aceeași ordine de idei, Colegiul penal lărgit amintește, că potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești. Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (*§ 30, 31 cauza Fomin vs R. Moldova, decizia din 11 octombrie 2011*).

În acest context, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că la judecarea cauzei, instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

În aserțiunea dată, instanța de recurs conchide de a admite recursurile ordinare declarate la caz, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total, cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Cahul, întrucât la Curtea de Apel Comrat este imposibilă formarea unui alt complet de judecată.

6. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze detaliat probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea o evaluare cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, respectiv în caz de adoptare a unei concluzii de vinovăție sau nevinovăție a inculpatei, să emită o soluție clară, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către avocatul Doroftei Roman în numele părții vătămate Hemei Nicolae și de către partea vătămată Hemei Nicolae, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 22 august 2022, în cauza penală privind-o pe **Platon** xxxxx și dispune rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la **06 septembrie 2023**.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Talpă Boris

Țurcan Anatolie

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu